

เกษียณ...คุณและคนใกล้ชิดคุณได้รับอะไรบ้าง?

บำนาญสูตรเดิม กับ สูตร กบข. อะไรดีกว่ากัน ?

ที่มา : นายเดชา สัญญะชัยวิทย์ นิติกรชำนาญการพิเศษ

สำหรับเรื่องประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของข้าราชการเมื่อเกษียณอายุราชการ กรณีขอรับบำนาญ แยกเป็น ๒ ประเภทคือ ผู้เป็นสมาชิก กบข. และผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก กบข. ตามกระแสน้ำเรือช่ายสมาชิก กบข. หนุณคลังแก้กฎหมายบำนาญ ซึ่งกระทรวงการคลังกำลัง จะเสนอกฎหมาย ให้ผู้ที่เป็นสมาชิก กบข. โดยเฉพาะผู้ที่รับราชการอยู่ก่อนมี พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่ยังรับราชการอยู่ และเกษียณราชการไปแล้ว สามารถที่จะลาออกจากการเป็นสมาชิก กบข. และเลือกรับบำนาญสูตรเดิม ของปี พ.ศ. ๒๕๔๔ หรือจะรับบำนาญสูตร กบข. ต่อไป รายละเอียดของกฎหมาย และวิธีปฏิบัติสำหรับผู้ที่เกษียณไปแล้ว จะมีการหักเงินส่วนที่รับไปแล้วจาก กบข. . อย่างไรนั้น คงต้องติดตามข้อกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติต่อไป

ในบทความนี้ต้องการสื่อให้เห็นความจริงของข้อกฎหมาย และการได้ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์ ไม่ใช่ฟังจากคนอื่นแล้วไปสื่อสารต่อว่าเป็นสมาชิก กบข. มีแต่เสียประโยชน์ ซึ่งไม่ใช่ความจริงที่จะใช้กับทุกคน การได้ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงของแต่ละบุคคลที่รับราชการ โดยมีปัจจัยสองข้อคือ ระยะเวลาที่รับราชการเกิน ๓๕ ปีหรือไม่ และช่วงที่จะออกจากราชการ ๕ ปีสุดท้าย (๖๐ เดือน) เงินเดือนเต็ม มั่นช้านานขนาดไหน ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่จะนำมาพิจารณาว่า จะรับบำนาญสูตรเดิม หรือขอรับสูตร กบข. สูตรไหนจะมีประโยชน์กว่ากัน ต้องพิจารณาเงินก้อนที่ได้รับจาก กบข. เปรียบเทียบผลต่างของบำนาญรายเดือน และเงินบำเหน็จตกทอด ๓๐ เดือน ซึ่งจะคำนวณจากบำนาญที่ได้รับ เพราะ ปกติรับบำนาญสูตรเดิม ถ้าช่วงออกจากราชการเงินเดือนไม่เต็มขั้นในตำแหน่ง ๕ ปี ก็ย่อมจะได้รับบำนาญรายเดือนสูงกว่าการรับบำนาญสูตร กบข. . และยัง ต้องพิจารณา สุขภาพของตนเอง การคาดการณ์ว่าจะมีอายุยืนยาวขนาดไหน จึงจะสามารถคำนวณได้ว่า จะรับบำนาญสูตรไหนดีกว่ากัน นอกจากนั้นยังต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ของแต่ละคนอีก เช่น รับเงินก้อนจาก กบข. . สามารถนำมาหาประโยชน์ได้มากน้อยขนาดไหน หรือมีความจำเป็นต้องใช้เงินก้อนใหญ่เพื่อทำอะไรหรือไม่ หรือมีเงินก้อนไว้อุ่นใจได้ระดับหนึ่ง หากเกิดปัญหาขึ้นกับชีวิต หรือเกิดวิกฤติชาติ เช่นปร ะเทศกรีซ ซึ่งในช่วงท้ายของบทความจะแสดงวิธีคำนวณการขอรับบำนาญโดยมีกรณีตัวอย่างเพื่อให้เห็นเด่นชัดว่า การรับบำนาญสูตรเดิม หรือสูตร กบข. ตรงกับข้อเท็จจริงของใคร เพื่อไว้ใช้ประกอบการตัดสินใจ หากมีการแก้ไขกฎหมายแล้ว แต่สำหรับตอนนี้ต้องใส่สาระให้ตรงกับเรื่อง เกษียณ....คุณและคนใกล้ชิดคุณได้รับอะไรบ้างดังนี้

กรณีเป็นสมาชิก กบข. และเลือกรับบำนาญรายเดือน คือ ผู้ที่ยังไม่ต้องการตัดขาดจากระบบราชการยังประสงค์จะเป็นข้าราชการบำนาญ และรัฐยังอุดหนุนจนเจือในด้านสวัสดิการต่างๆ อยู่ต่อไป เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร สำหรับประโยชน์ที่ได้คือ

๑. เงินก้อนจาก กบข. ประกอบด้วยเงินชดเชย เงินประเดิม เงินสะสม เงินสมทบ และเงินจากผลประโยชน์ตอบแทน เงินส่วนนี้เป็นเงินก้อนใหญ่ก้อนแรกที่ทาง กบข. จัดให้คุณสามารถดวยอดเงินก้อนนี้ได้จากใบแจ้งยอดของ กบข. ที่แจ้งมาให้ทราบในทุกสิ้นปี พร้อมกับหลักฐานเพื่อลดหย่อนภาษีประจำปีของคุณ

๒. เงินบำนาญรายเดือน คำนวณจากเงินเดือนเฉลี่ย ๖๐ เดือนสุดท้ายคูณด้วยอายุราชการหารด้วย ๕๐ แต่ต้องไม่เกิน ๗๐% ของเงินเดือนเฉลี่ย ๖๐ เดือนสุดท้าย

๓. เงินบำเหน็จตกทอด เมื่อผู้รับบำนาญถึงแก่กรรม จะมีบำเหน็จตกทอดแก่ทายาทอีก ๓๐ เท่าของบำนาญรายเดือน ทายาทคือ บุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ได้แก่ บิดา มารดา ภรรยา และบุตร หรือบุคคลที่ข้าราชการแสดงเจตนา ซึ่งจะมีผลได้รับตามการแสดงเจตนาต่อเมื่อไม่มีบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

๔. เงินบำเหน็จตกทอด ตาม ๓ ข้าราชการสามารถยื่นความ ประสงค์ขอรับมาใช้ดำรงชีพก่อนได้ ๑๕ เท่าของบำนาญรายเดือน แต่ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐.- บาท โดยแบ่งจ่าย ๒ ครั้ง ครั้งแรกไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐.- บาท เมื่อปลดเกษียณ และครั้งที่ ๒ เมื่ออายุครบ ๖๕ ปี จ่ายที่เหลือ โดยไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐.- บาท หากมีบำนาญมากส่วนที่เหลือก็ยังคงเป็นบำเหน็จตกทอด ตามข้อ ๓ และเงินบำเหน็จตกทอด ๑๕ เท่า ยังใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้ยืมเงินได้ด้วย

๕. เงินค่าปลงศพข้าราชการ รัฐจะจ่ายให้จากบำนาญรายเดือน จำนวน ๓ เดือน

กรณีเป็นสมาชิก กบข. และเลือกรับบำเหน็จ คือ ผู้ที่ต้องการเงินก้อนไปในคราวเดียว ประโยชน์ที่ได้คือ

๑. เงินก้อนจาก กบข. ประกอบด้วยเงินสะสม เงินสมทบ และผลประโยชน์ตอบแทนที่เกิดจากเงินสะสม และเงินสมทบที่ กบข. จัดให้ โดยสามารถดวยอดเงินก้อนนี้ได้จากใบแจ้งยอดของ กบข. ที่แจ้งมาให้ทราบในทุกสิ้นปีพร้อมกับหลักฐานเพื่อลดหย่อนภาษีประจำปีของ แต่ละคน แต่จะไม่ได้รับเงินประเดิม และเงินชดเชย ทั้งนี้เนื่องจากตาม พ.ร.บ.บำเหน็จบำนาญเดิม ก็เป็นเช่นนี้ แต่ สมาชิก กบข. ได้มากกว่าเดิม ตรงที่มีเงินสมทบ และผลประโยชน์ในส่วนนี้เพิ่มขึ้นมา ส่วนเงินสะสมเป็นเงินของท่านเองอยู่แล้ว หากข้าราชการตายระหว่างรับราชการ เงินในส่วนนี้จึงต้องจ่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งฯ ว่าด้วยเรื่องมรดก

๒. เงินบำเหน็จ คำนวณจากเงินเดือนเดือนสุดท้ายคูณด้วยอายุราชการ หรือตายระหว่างรับราชการก็ใช้สูตรนี้ คำนวณเหมือนกันโดยมีค่าปลงศพให้ แต่ไม่ต้องใช้เงินเดือนเฉลี่ย ๖๐ เดือนสุดท้ายมาคำนวณ

สำหรับผู้ที่ไม่เป็นสมาชิก กบข. คิดง่าย ๆ คือ

ขอรับ บำนาญ ให้นำเงินเดือน เดือนสุดท้ายคูณอายุราชการหารด้วย ๕๐ นอกจากนี้ ผู้ที่เลือกรับบำนาญ ทายาทจะได้เงินบำเหน็จตกทอด ๓๐ เท่าของเงินบำนาญเช่นเดียวกับสมาชิก กบข. มีสิทธิที่จะยื่นรับบำเหน็จตกทอดมาใช้ก่อน ๑๕ เท่า ตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวแล้วข้างต้น และเงินค่าปลงศพ ๓ เดือนด้วยเช่นเดียวกัน

ขอรับ บำเหน็จ เงินเดือน เดือนสุดท้าย คูณด้วยอายุ ราชการ หรือ หาก ตายระหว่างรับราชการ ก็ใช้สูตรนี้คำนวณเหมือนกัน โดยมีค่าปลงศพให้ แต่จะไม่ได้เงินสะสม และเงินสมทบ รวมทั้งผลประโยชน์จากเงินดังกล่าวจึงเสียเปรียบกว่าผู้ที่เป็นสมาชิก กบข.

ก่อนที่จะเปรียบเทียบผลประโยชน์ ที่จะได้รับ จะขอแสดงสูตรการคำนวณบำนาญ ตามกฎหมายทั้งสองฉบับ เพื่อให้เห็นชัดเจน และคำนวณได้ง่ายขึ้น ดังนี้

$$\text{พ.ร.บ.บำเหน็จบำนาญ (สูตรเดิม)} : \frac{\text{เงินเดือนเดือนสุดท้าย} \times \text{อายุราชการ}}{50}$$

$$\text{พ.ร.บ.กองทุนฯ (สูตร กบข.)} : \frac{\text{เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย} \times \text{อายุราชการ}}{50}$$

* ต้องไม่เกิน ๗๐ % ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย

จากสูตรการคำนวณบำนาญตามกฎหมายข้างต้น มีข้อแตกต่างอยู่สองประเด็นคือ บำนาญสูตรเดิม ใช้เงินเดือนเดือนสุดท้ายเป็นฐานในการคำนวณ ส่วนบำนาญสูตร กบข. ใช้เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย เป็นฐานในการคำนวณ และกำหนดว่าไม่เกิน ๗๐% ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายด้วย เมื่อเห็นว่าฐานที่นำมาคำนวณก็น้อยแล้ว ยังถูกบังคับให้รับบำนาญได้ไม่เกิน ๗๐ % ก็เลยไม่แน่ใจว่า ถูกหลอกให้เข้าเป็นสมาชิกกองทุน กบข. หรือไม่ เพราะตอนแรกเข้ามีโปรแกรมสำเนา รัฐบาล โดยมีสมมติฐานการปรับเงินเดือนตามอัตราเงินเฟ้อ การรับราชการที่อาจได้รับการพิจารณาสองชั้น และการก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ เหมือนกัน ทุกคน ซึ่งในความเป็นจริงมันเป็นไปได้ ถ้าทุกคนโตในราชการทั้งหมด ก็คงไม่มีผู้น้อยนั่งทำงาน ตำแหน่งอธิบดีแต่ละกรมคงต้องมีหลายร้อยคนเป็นแน่ แต่ไหน ๆ สมัครงบเป็นสมาชิกมาแล้ว โวยวายแล้ว รัฐบาลกำลังจะเปลี่ยนแปลงให้ไปมีสิทธิเหมือนเดิมแล้ว เรียนรู้ให้มากขึ้นหน่อยดีไหม ก่อนตัดสินใจผิดรอบสอง

ตัวเลขทางคณิตศาสตร์ที่คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ คำนวณแบบง่าย ๆ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ใช้เวลาราชการเป็นตัวคูณ และหารด้วย 50 ทั้งสองสูตร โดยสูตร กบข. ถูกถือไว้ที่ ๗๐% ดังนั้น หากคิดเทียบบัญญัติ ไตรยางศ์ทางคณิตศาสตร์ ตัวหาร 50 ก็คือ 100% หากรับราชการโดยมีอายุราชการ 50 ปี เท่าตัวหารก็จะ ได้รับเงินเดือน เท่ากับตอนทำงาน ซึ่งคนที่จะมีเวลาราชการถึง 50 ปี จะมีได้หลายกรณีเช่น รับราชการอยู่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือรับราชการในเขตกันดาร โดยมีกฎหมายประกาศ ให้ได้รับวันทวีคูณระหว่างรับราชการ บุคคลเหล่านี้จึงเสียเปรียบหากต้องใช้สูตร กบข. คำนวณ ดังนั้น จึงขอสรุปว่า การรับราชการตามปกติคิดแบบง่าย ๆ ปีหนึ่ง ๆ จึงเปรียบเทียบได้เท่ากับ ๒% โดยไม่ต้องไปใช้ตัวหารด้วย 50 ให้ยุ่งยาก กล่าวคือ ถ้ารับราชการตอนอายุ 25 ปี ก็คือมีเวลาราชการเท่ากับ 35 ปี หรือ ๗๐% นั่นเอง หากมีเวลา รับราชการ 30 ปี ก็ได้รับ 60% ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย (บำนาญสูตรเดิม) หรือ 60% ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายตามสูตร กบข.

การเข้ารับราชการ กำหนดอายุไว้ที่ 18 ปีบริบูรณ์ ปัจจุบันมีน้อยคนที่จะรับราชการตอนอายุ 18 ปี เนื่องจากกว่าจะจบปริญญาตรี ก็อายุ 22-23 ปี ทำงานอื่นไปก่อน กว่าสอบเข้ารับราชการได้ อายุก็เลย 25 ปีไปแล้ว ดังนั้น หากใช้สูตร กบข. ในส่วนนี้จึงไม่เสียหายเลย ยกเว้นคนที่เงินเดือนไม่เต็มขั้นเท่านั้น

บำนาญสูตรเดิม กับ สูตร กบข. อะไรดีกว่ากัน ? ตัวอย่างเช่น

๑. นาย ก ตำแหน่ง นักวิชาการ ...ชำนาญการ (นานมาก ๆ ซี ๗ เดิม) มีเวลารับราชการ ๓๕ ปี เงินเดือนเต็มขั้น ๓๙,๖๓๐.- บาท อีก ๕ ปี ไม่ว่าท่านจะรับบำนาญสูตรเดิม หรือสูตร กบข. ก็ใช้เงินเดือน ๓๙,๖๓๐.- บาท คุณด้วย ๗๐ % ได้เท่ากับบำนาญรายเดือน ๒๗,๗๔๑.- บาท แต่ผู้ที่เป็สมาชิก กบข. ยังได้รับเงินก้อนจากเงินประเดิม เงินชดเชย เงินสมทบ และเงินสะสม พร้อมเงินผลประโยชน์จากเงินเหล่านั้น ตามที่ กบข. แจ้งมา แล้วเป็สมาชิก กบข. เสียประโยชน์ตรงไหน ในเมื่อปัจจุบันข้าราชการฐานที่ใหญ่ที่สุดก็อยู่ ณ จุดนี้

๒. นายเจริญก้าวหน้า ตำแหน่งอำนวยการสูง รับราชการเมื่ออายุ ๒๐ ปี มีเวลาในราชการ ๔๐ ปี เงินเดือนเดือนสุดท้ายปีที่อายุ ๖๐ เงินเดือน ๖๓,๕๐๐.- บาท ไม่เต็มขั้น

คิดบำนาญสูตร เดิม เงินเดือนเดือนสุดท้าย ๖๓,๕๐๐.- บาท คุณด้วย ๔๐ ปี หรือ ๘๐ % ได้เท่ากับ ๕๐,๘๐๐.- บาท

คิดบำนาญสูตร กบข. เงินเดือนเฉลี่ย ๖๐ เดือนสุดท้าย ต้องใช้การประมาณไม่อาจหาตัวเลขที่แท้จริงได้ แต่อาจคิดคำนวณได้คร่าว ๆ เท่านั้น เพราะปัจจุบันการขึ้นเงินเดือนคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ไม่อาจดูจากขึ้นเงินเดือนได้ นำเงินเดือนปีที่อายุ ๕๕ เป็พื้นฐาน หรือถอยหลังก่อนออกจากราชการ ๕ ปี เป็ตัวตั้ง แล้วดูว่าตัวเองใช้ฐานไหนในการคำนวณการขึ้นเงินเดือนในแต่ละปี

กรณีตัวอย่าง ตำแหน่งอำนวยการสูง ได้ รับการพิจารณาเงินเดือนรอบละ ๒.๘ % คิดเป็เงินรอบละ ๑,๕๘๐.- บาท ปีละ ๓,๑๖๐.- บาท รวม ๕ ปี เป็เงิน ๑๕,๘๐๐.- บาท เฉลี่ย ๓๐ เดือน หรือครึ่งหนึ่งได้เท่ากับ ๗,๙๐๐.- บาท นำไปบวกเงินเดือนตอนอายุ ๕๕ ปี หรือก่อนออกจากราชการ ๕ ปี ในขณะนั้นเงินเดือนก็จะอยู่ประมาณ ๖๓,๕๐๐.- บาทลบด้วย ๑๕,๘๐๐.- บาท ได้เท่ากับ ๔๗,๗๐๐.- บาท บวกด้วยค่าเฉลี่ย ๓๐ เดือน คือ ๗,๙๐๐.- บาท ก็จะเป็นเงินเดือนเฉลี่ย ๖๐ เดือนสุดท้าย ๕๕,๖๐๐.- บาท นำไปคูณ ๗๐% ได้เท่ากับ ๓๘,๙๒๐.- บาท

เปรียบเทียบบำนาญสูตรเดิม ๕๐,๘๐๐.- บาท กับสูตร กบข. ๓๘,๙๒๐.- บาท บำนาญรายเดือนที่ได้รับจะหายไปเดือนละ ๑๑,๘๘๐.- บาท

ผู้เขียนขอ ยกตัวอย่างในสองกรณี เท่านั้น คิดว่าท่านผู้อ่านน่าจะทำความเข้าใจได้ไม่ยากนัก ดังได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงของแต่ละบุคคลในการรับราชการ โดยต้องเปรียบเทียบเงินก้อนที่ได้รับ เงินบำนาญตกทอด สุขภาพ และความจำเป็นในการใช้เงิน

กล่าวโดยสรุปคนใดมีผลต่างบำนาญสูตรเดิมกับสูตร กบข. ไม่มากเท่ากับตัวอย่างที่สอง ซึ่งอาจเป็น เพราะอายุราชการมีน้อยกว่า ๓๕ ปี เงินเดือนเต็มขั้นไม่ถึง ๕ ปี การรับบำนาญสูตร กบข. ก็ยังเป็นทางเลือกที่ดี ส่วนคนที่มีผลต่างมาก หากสุขภาพดี และคาดว่าจะมีอายุยืนยาวเกิน ๗๐ ปี ก็น่าจะรับบำนาญสูตรเดิม หากรับบำนาญสูตรเดิมได้ปีเดียวแล้วเสียชีวิต แม้จะได้เงินบำเหน็จตกทอดสูงกว่า แต่เงินประเดิม เงินชดเชย เงินสมทบ และผลประโยชน์จากเงินดังกล่าวย่อมถูกตัดสิทธิซึ่งเงินในส่วนนี้ย่อมมากกว่า ก็ควรรับบำนาญสูตร กบข.

ผู้เขียนเห็นว่าข้าราชการบำนาญที่รับสูตร กบข. และยังมีชีวิตอยู่ ย่อมคิด และตัดสินใจง่ายกว่าเพราะมีตัวเลขที่แน่นอน อย่างไรก็ตามขอฝากข้อกฎหมายไว้เตือนใจ ควรทำความดี และ

หาความสุขโดยไม่ทำผิดกฎหมาย ให้เกิดผิดพลาดในบั้นปลายชีวิต เพราะจะถูกตัดสิทธิในการรับบำนาญ ซึ่งกฎหมายกำหนดว่าผู้รับบำนาญผู้ใด

(๑) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลาย หุจริตตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย
ผู้นั้นหมดสิทธิรับบำนาญตั้งแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด